

Mozart Wolfgang Amadeusz (1756-1791)

Kompozytor i multiinstrumentalista, klasyk wiedeński, uznawany powszechnie za największego geniusza muzycznego wszechczasów

Geniusz muzyczny Mozarta ujawnił się już w wieku trzech lat. Przysłuchując się, jak starsza o 5 lat siostra, Nannerl, gra na [klawesynie](#), zaczął poprawnie powtarzać grane przez nią dźwięki. Ojciec dzieci, Leopold, był cenionym skrzypkiem, kompozytorem i pedagogiem, autorem znanej w Europie szkoły gry na [skrzypcach](#). Od razu rozpoznał u syna wielki talent i umiejętnie go rozwijał. Już w styczniu 1762 r. Wolfgang i Nannerl byli tak dobrymi instrumentalistami, że Leopold zdecydował się zabrać swoje „cudowne dzieci” w pierwszą trasę koncertową. Od tego czasu podróże stały się chlebem powszednim Amadeusza. Obliczono, że spędził w nich trzecią część życia, będąc prawie w każdym zakątku Europy (w Polsce, niestety, nie). Mały Mozart występował przed wszystkimi wielkimi tego świata, wszędzie budził zachwyt, zarówno jako pianista czy skrzypek, jak i kompozytor. Korzyści z podróży były wielorakie — przede wszystkim Wolfgang mógł uczestniczyć w życiu muzycznym różnych krajów i zapoznać się ze wszystkimi nowymi trendami w dziedzinie kompozycji i wykonawstwa. Niestety, był to również czas straconego dzieciństwa i przede wszystkim ciągłych chorób — kilka razy otarł się o śmierć.

W 1769 r. Mozart został koncertmistrzem kapeli arcybiskupa i księcia Salzburga, co kolidowało z jego muzycznymi ambicjami — w hierarchii społecznej było to stanowisko podrzędnego służącego. Kolejne podróże powodowały, że Wolfgang z całą mocą zaczął odczuwać, jak bardzo jest niedoceniany i jak bardzo go ogranicza muzycznie służba u arcybiskupa. Wykorzystał więc pierwszą nadarzącą się okazję i w czerwcu 1781 r. zwolnił się ze służby. Osiadł na stałe w Wiedniu, wówczas muzycznej stolicy świata.

Już w tym pierwszym, salzburskim okresie Mozart stworzył wiele arcydzieł. Najważniejsze to: [opera seria](#) *Idomeneo re di Creta* KV 366, (KV to numer w katalogu Köchla, tak oznaczone są wszystkie dzieła Mozarta i po tych oznaczeniach najłatwiej je zidentyfikować), [Symfonie](#): *g-moll* KV 183, *A-dur* KV 201, *D-dur* „Paryska” KV 297, [Msze](#): „Koronacyjna” *C-dur* KV317 i *Missa solemnis C-dur* KV 339, [Sonaty](#) fortepianowe: *D-dur* KV 284, *a-moll* KV 311, [Koncert](#) fortepianowy *Es-dur* „Jeune homme” KV 271, *Koncert na dwa fortepiany Es-dur* KV365, *Koncerty skrzypcowe*: *G-dur* K V216, *D-dur* KV 218, *A-dur* K V219, *Sinfonia concertante Es-dur* na [skrzypce](#) i [altówkę](#) KV 364, *Koncert fletowy G-dur* KV 313, *Koncert C-dur* na [flet](#) i [harfe](#) KV 299, *Serenady*: *D-dur* „Notturna” KV 239, *D-dur* „Haffnerowska” KV 250, *D-dur* „Posthorn” KV 320 i wiele innych. A przecież to dopiero początek jego wielkiej drogi!

Pierwsze lata pobytu w Wiedniu były udane. Już w 1781 r. Mozart dostał propozycję napisania opery, dużo koncertował, udzielał lekcji, bywał w wielu znakomitych domach, poznał moźnych przyjaciół i swoją przyszłą żonę — Konstancję Weber, z którą stanął na ślubnym kobiercu w lecie 1782 r. Początkowo sukces artystyczny szedł w parze z finansowym, ale z każdym rokiem pogarszała się sytuacja materialna Mozarta, przede wszystkim jednak z powodu rozrzutności, a nie braku dochodów. Generalnie jednak ani kłopoty finansowe, ani rodzinne (choroba żony, śmierć czwórki dzieci) nie wpływały na twórczość kompozytorską, która była naprawdę imponująca.

Wolfgang Amadeusz Mozart, Finał Symfonii C-dur Jowiszowej KV 551: analiza graficzna

Powstały m. in. słynne [oper](#)y: *Urowadzenie z seraju* KV 384, *Wesele Figara* KV 492, *Don Giovanni* KV 527, *Così fan tutte* KV 588, *Symfonie: D-dur „Haffnerowska”* KV 385, *C-dur „Linzka”* KV 425, *D-dur „Praska”* KV 504, *Es-dur* KV 543, *g-moll* KV 550, *C-dur „Jowiszowa”* KV 551, *Koncerty fortepianowe* (m.in.: *G-dur* KV 453, *B-dur* KV 456, *F-dur* KV 459, *d-moll* KV 466, *C-dur* KV 467, *Es-dur* KV 482, *A-dur* KV 488, *c-moll* KV 491, *C-dur* KV 503 i *D-dur* KV 537), liczne dzieła kameralne, jak m.in. [Kwartety](#) Haydnowskie, [Kwintety](#) smyczkowe: *C-dur* KV 515, *g-moll* KV 516 i *Kwintet klarnetowy A-dur* KV 581, utwory fortepianowe, a w wśród nich [Sonaty](#): *A-dur* KV 331 (ze znanym powszechnie „Marszem tureckim”), *B-dur* KV 333, *c-moll* KV 457, *B-dur* KV 570, a także *Serenady: Gran Partita B-dur* KV 361 i *Eine kleine Nachtmusik* KV 525 oraz nieukończona *Wielka Msza c-moll* KV 427. Wszystkich dzieł nie sposób wymienić! Poza tym, we wszystkich uprawianych gatunkach osiągał absolutne mistrzostwo, zdecydowanie górując nad współczesnymi mu twórcami. [Józef Haydn](#), po wysłuchaniu dedykowanych mu kwartetów, powiedział ojcu Amadeusza: — przed Bogiem i jako uczciwy człowiek mówię panu, że syn jest największym kompozytorem, jakiego znam.

Przełomowym w życiu Mozarta mógł być rok 1791, rozpoczęty skomponowaniem *Koncertu fortepianowego B-dur* KV 595 i *Kwintetu smyczkowego Es-dur* KV 614. W jednym tylko miesiącu wrześniu miała miejsce premiera jego dwóch oper — w Pradze *Łaskawości Tytusa* KV 621 oraz w Wiedniu *Czarodziejskiego fletu* KV 620, która okazała się wielkim triumfem Mozarta (również finansowym). Dwa tygodnie później powstał przepiękny *Koncert klarnetowy A-dur* KV 622. Niestety, w połowie listopada Mozart ciężko zachorował. Mimo niesamowitych cierpień próbował dokończyć swe ostatnie dzieło, *Requiem d-moll* KV 626. Wiedząc, że umrze, do ostatniej chwili udzielał uczniom wskazówek, jak je uzupełnić.

5 grudnia 1791 r., 55 minut po północy Wolfgang Amadeus Mozart już nie żył. Dzień później, mimo pięknej pogody (a nie zamieci, jak mówi fałszywa legenda), spoczął w zbiorowym grobie przez nikogo nie żegnany, co ze względu na panujące epidemie nie było w tamtych czasach niczym wyjątkowym.

Mozart uprawiał wszystkie gatunki muzyczne (operę, symfonię, koncert, sonatę, mszę, serenadę itd.) i każdy z nich doprowadził do szczytu doskonałości. Świadomy swej niezwykłości, starał się tworzyć muzykę, która zadowoli nie tylko wybitnych znawców, lecz zachwyci również zwykłych słuchaczy, odwołując się do całego spektrum ludzkich emocji. Dzięki temu był i jest inspiracją dla kolejnych pokoleń kompozytorów oraz najpopularniejszym twórcą muzyki poważnej. Jak powiedział [Ryszard Wagner](#): — zadziwiający geniusz Mozarta wyniósł go ponad wszystkich mistrzów wszystkich epok i we wszystkich dziedzinach sztuki.

dr hab. Iwona Lindstedt

Ciekawostki

Mozart swój pierwszy utwór napisał jako 5-latek, symfonię skomponował w wieku lat 8, zaś operę — 12. Piętnastoletni młodzieniec miał na swoim koncie ponad 100 utworów! Tego impetu twórczego nie stracił przez całe życie. Pisał prosto z głowy, bez prób i poprawek, pozostawiając po sobie olbrzymie dzieło — prawie 700 utworów, których pełne nagranie to ok. 180 płyt CD.

Mozart słynął z niespotykanej muzycznej pamięci, a do historii przeszedł jego wyczyn, gdy jako 14-latek po jednokrotnym wysłuchaniu zanotował 9-głosowe *Miserere* Allegriego, którego partytura była pilnie strzeżoną tajemnicą.

Nie wiemy, co było przyczyną śmierci Mozarta — wszystkich koncepcji jest ok. 120. Najbardziej prawdopodobne to ostra gorączka reumatyczna, zapalenie nerek, włośnica lub zakażenie paciorkowcem, zaś najmniej prawdopodobne jest to, że — jak głosi romantyczna legenda — został otruty przez Antonia Salieriego.

Mozart przez cały okres pobytu w Wiedniu należał do łoża masońskiej. Chciał nawet założyć własną łożę, do której mogłyby należeć kobiety — rzecz w tamtych czasach więcej niż rewolucyjna.

Mimo ciągłych problemów finansowych Mozart nigdy nie był nędzarzem. Na przykład w ostatnim roku życia zarobił w przeliczeniu na dzisiejsze pieniądze ponad 150 000 dolarów.

Do posłuchania:

- [Koncert fortepianowy d-moll nr 20, Allegro KV 466](#)
- [Kwartet smyczkowy d-moll KV 421](#)
- [Koncert fletowy G-dur nr 1, Allegro maestoso KV 313](#)

Do posłuchania w Kanonie Muzykoteki Szkolnej:

- [Czarodziejski flet KV 620: Aria Królowej Nocy \(wersja z fortepianem\)](#)
- [Czarodziejski flet KV 620: Aria Królowej Nocy \(wersja z orkiestrą\)](#)
- [Czarodziejski flet KV 620: Duet Papageny i Papagena](#)
- [Czarodziejski flet KV 620: Uwertura](#)
- [Czarodziejski flet KV 620: Aria Papagena z I aktu](#)
- [Sonata A-dur KV 331](#)
- [Symfonia g-moll KV 550](#)
- [Koncert klarnetowy A-dur KV 622](#)
- [Koncert fortepianowy C-dur KV 462](#)